

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

79η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ 21-22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα»

(2009/C 200/01)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- εκφράζει την απογοήτευσή της για την αδυναμία της Επιτροπής να εκδώσει το αναμενόμενο σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα, διότι έτσι περιορίζονται οι δυνατότητες της πολιτικής στον τομέα της αστικής κινητικότητας·
- επικροτεί τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί σε επίπεδο ΕΕ για την αστική πολιτική καθώς και την κοινοτική χρηματοδότηση που έχει ήδη στηρίξει διάφορες αστικές πρωτοβουλίες, πιστεύει δε ότι είναι απαραίτητο να γίνουν βήματα πέραν της Πράσινης Βίβλου και να διευρυνθεί περισσότερο το πλαίσιο της πολιτικής για την αστική κινητικότητα·
- τονίζει τη σημασία που έχει η εξασφάλιση της λειτουργίας των κατάλληλων μηχανισμών χρηματοδότησης από κοινού με τους μηχανισμούς αποτελεσματικής σύμπραξης. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ ενός μοντέλου, βάσει του οποίου τα Σχέδια Αστικής Κινητικότητας εφαρμόζονται μέσω βιώσιμων μακροπρόθεσμων συμφωνιών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα· οι συμφωνίες αυτές είναι γνωστές ως Συμφωνίες Κινητικότητας·
- ζητά από την Επιτροπή να θεσπίσει ένα χρηματοδοτικό μέσο που θα ενθαρρύνει τις αστικές και μητροπολιτικές περιοχές να καταρτίσουν Σχέδια Κινητικότητας. Το εν λόγω χρηματοδοτικό μέσο θα πρέπει να διατίθεται απευθείας στις περιφέρειες και στις αστικές περιοχές, χωρίς προηγούμενη έγκριση των κρατών μελών. Τα Σχέδια Αστικής Κινητικότητας θα πρέπει να αποτελούν αρμοδιότητα των ίδιων των πόλεων·
- ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει προστιθέμενη αξία στη διαδικασία με κίνητρα χρηματοδότησης, μηχανισμούς βράβευσης και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Η γνωμοδότηση της ΕΤΠ για την Πράσινη Βίβλο προτείνει την εφαρμογή ενός συστήματος αντίστοιχου του πανευρωπαϊκού συστήματος της γαλάζιας σημαίας, με βάση συγκεκριμένους δείκτες, σε αστικές περιοχές με χαμηλά επίπεδα ρύπανσης και συμφόρησης.

Γενικός εισηγητής: Sir Albert Bore, Μέλος του δημοτικού συμβουλίου του Birmingham (UK/PES)

Κείμενο αναφοράς

Αίτηση γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10ης Μαρτίου 2009

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Κύρια μηνύματα

1. εκφράζει την απογοήτευσή της για την αδυναμία της Επιτροπής να εκδώσει το αναμενόμενο σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα, διότι έτσι περιορίζονται οι δυνατότητες της πολιτικής στον τομέα της αστικής κινητικότητας,
2. επικροτεί την πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να εκδώσει τη σχετική έκθεση πρωτοβουλίας, καθώς και την απόφασή του να ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,
3. επικροτεί τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί σε επίπεδο ΕΕ για την αστική πολιτική καθώς και την κοινοτική χρηματοδότηση που έχει ήδη στηρίξει διάφορες αστικές πρωτοβουλίες, πιστεύει δε ότι είναι απαραίτητο να γίνουν βήματα πέραν της Πράσινης Βίβλου και να διευρυνθεί περισσότερο το πλαίσιο της πολιτικής για την αστική κινητικότητα. Με δεδομένο ότι τα πιθανά πλεονεκτήματα που έδωσαν ώθηση στην βιώσιμη αστική και μητροπολιτική κινητικότητα μπορούν να συνεισφέρουν στην ποιότητα ζωής των ευρωπαϊκών πολιτών στις αστικές περιοχές, στον περιορισμό του διοξειδίου του άνθρακα και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, κρίνεται σκόπιμη η ανανέωση των προσπαθειών της ΕΕ στον εν λόγω τομέα. Η ατζέντα πρέπει να είναι συνεκτική, θα πρέπει δε η ΕΕ, με βάση την αρχή της επικουρικότητας, να υποστηρίξει την τοπική και περιφερειακή βιαιότητα με την προαγωγή των βέλτιστων πρακτικών, την ανταλλαγή εμπειριών και την ενθάρρυνση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης,
4. αναγνωρίζει ότι η ΕΕ στηρίζει ήδη σημαντικά την έρευνα σχετικά με την αστική κινητικότητα σε επίπεδο ρύθμισης των δημόσιων μεταφορών και περιβαλλοντικών ζητημάτων. Η απάντηση της ΕΤΠ στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής για την αστική κινητικότητα υπογραμμίζει την πιθανή μακροπρόθεσμη προστιθέμενη αξία που θα προκύψει από την προώθηση σχεδίων αστικής κινητικότητας, κατά το πρότυπο των γαλλικών και γερμανικών πόλεων, με στόχο την ευρύτερη υιοθέτησή τους σε ολόκληρη την Ευρώπη ως μέσου αντιμετώπισης της αστικής συμφόρησης και περιβαλλοντικής ρύπανσης. Εξάλλου, τάσσεται υπέρ της εντονότερης συμμετοχής των πόλεων στα ερευνητικά σχέδια που στηρίζει η ΕΕ σε ζητήματα αστικής κινητικότητας, διαχείρισης των δημοσίων μεταφορών και περιβάλλοντος. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί μέσω της κατάλληλης διαμόρφωσης των ερευνητικών προγραμμάτων,
5. τονίζει τη σημασία που έχει η εξασφάλιση της λειτουργίας των κατάλληλων μηχανισμών χρηματοδότησης από κοινού με τους μηχανισμούς αποτελεσματικής σύμπραξης. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ ενός μοντέλου, βάσει του οποίου τα Σχέδια Αστικής Κινητικότητας εφαρμόζονται μέσω βιώσιμων μακροπρόθεσμων συμφωνιών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ φορέων του

δημόσιου και ιδιωτικού τομέα· οι συμφωνίες αυτές είναι γνωστές ως Συμφωνίες Κινητικότητας. Οι Συμφωνίες Κινητικότητας θα πρέπει να μπορούν να εξασφαλίζουν κονδύλια από τον ιδιωτικό τομέα, από τοπικά, περιφερειακά και εθνικά προγράμματα,

6. φρονεί ότι η ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την ΕΤΕπ, θα πρέπει να αναπτύξει καινοτόμα μέσα για τη χρηματοδότηση της απαραίτητης υποδομής βιώσιμης κινητικότητας και των επενδύσεων σε οχήματα με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Μολονότι οι μέχρι σήμερα πρωτοβουλίες στους εν λόγω τομείς είναι ευπρόσδεκτες, απαραίτητη είναι μια αλλαγή κλίμακα για τη μετάβαση από τα μεμονωμένα υποδειγματικά σχέδια στην ευρεία ανάπτυξη εντός της ΕΕ. Οι Συμφωνίες Κινητικότητας θα διευκολύνουν τη δημιουργία ισχυρών συμμαχιών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων για την αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με τα σημαντικά επίπεδα εμπορικού δανεισμού για την προώθηση υποδομών βιώσιμων μεταφορών σε μεγάλη κλίμακα,

7. στηρίζει τις προτάσεις που κατατίθενται στο σχέδιο έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με το οποίο στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2014-20 θα πρέπει να εξετασθεί ένα ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό μέσο που θα επιτρέψει τη συγχρηματοδότηση:

- των σχεδίων αστικής και μητροπολιτικής μετακίνησης (σχέδια αστικής κινητικότητας) και
- των επενδύσεων στον τομέα της αστικής και μητροπολιτικής κινητικότητας που ανταποκρίνονται στους περιβαλλοντικούς και κοινωνικοοικονομικούς στόχους της ΕΕ,

8. ζητά από την Επιτροπή να θεσπίσει ένα χρηματοδοτικό μέσο που θα ενθαρρύνει τις αστικές και μητροπολιτικές περιοχές να καταρτίσουν Σχέδια Κινητικότητας. Το εν λόγω χρηματοδοτικό μέσο θα πρέπει να διατίθεται απευθείας στις περιφέρειες και στις αστικές περιοχές, χωρίς προηγούμενη έγκριση των κρατών μελών. Τα Σχέδια Αστικής Κινητικότητας θα πρέπει να αποτελούν αρμοδιότητα των ίδιων των πόλεων. Συχνά, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τα σχέδια εξαρτώνται από την εξασφάλιση του κατάλληλου συνδυασμού επενδύσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η δε ΕΕ θα πρέπει επομένως να διευκολύνει τη διαδικασία αυτή,

9. ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει προστιθέμενη αξία στη διαδικασία με κίνητρα χρηματοδότησης, μηχανισμούς βράβευσης και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Η γνωμοδότηση της ΕΤΠ για την Πράσινη Βίβλο προτείνει την εφαρμογή ενός συστήματος αντίστοιχου του πανευρωπαϊκού συστήματος της γαλάζιας σημαίας, με βάση συγκεκριμένους δείκτες, σε αστικές περιοχές με χαμηλά επίπεδα ρύπανσης και συμφόρησης,

Γενικές παρατηρήσεις

10. Η ύπαρξη αποτελεσματικών και βιώσιμων συστημάτων αστικών μεταφορών συμβάλλει πολύ στην οικονομική ανταγωνιστικότητα των πόλεων, των περιφερειών αλλά και όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας οδηγεί μεν στο συμπέρασμα ότι η ανάπτυξη παρόμοιων συστημάτων εμπίπτει στις αρμοδιότητες των ενδιαφερόμενων τοπικών και περιφερειακών αρχών, η ΕΕ πρέπει όμως να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές, διευκολύνοντας την από κοινού μάθηση, επιταχύνοντας τη μεταφορά τεχνολογίας και διασφαλίζοντας τη συμβατότητα μεταξύ των τεχνολογιών που εφαρμόζονται, έτσι ώστε να διευκολύνεται η ελεύθερη κυκλοφορία οχημάτων μεταξύ των κρατών μελών,

11. Καθώς η παγκόσμια ύφεση επιδεινώνεται και οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες αγωνίζονται να διατηρήσουν ένα μερίδιο της αγοράς στο εσωτερικό των παγκόσμιων αγορών που καθίστανται ολοένα και πιο ανταγωνιστικές, η ΕΕ οφείλει να φανεί πρωτοπόρος, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα ώστε η ποιότητα των αστικών έργων υποδομής για τη διακίνηση ατόμων και αγαθών να εξασφαλίσουν στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πλεονεκτήματα έναντι των παγκόσμιων ανταγωνιστών τους, και να μην υποσκάπτει τις ανταγωνιστικές τους δυνατότητες. Είναι συνεπώς επιτακτική ανάγκη να διατηρηθεί η δυναμική της πρωτοβουλίας σχετικά με την αστική κινητικότητα που οδήγησε στη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου τον Σεπτέμβριο 2007, και να ληφθούν απτά μέτρα από πλευράς ΕΕ για την προώθηση της ατζέντας,

Συστάσεις σχετικά με το σχέδιο έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Να επιταχυνθεί η ευρωπαϊκή έρευνα και καινοτομία στον τομέα της αστικής κινητικότητας

12. τάσσεται υπέρ της άμεσης αναθεώρησης, αξιολόγησης και εναρμόνισης των διαθέσιμων αστικών στατιστικών στοιχείων και βάσεων δεδομένων, για να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι αναγκαία η αναβάθμισή τους,

13. υποστηρίζει την άμεση υλοποίηση ευρωπαϊκής Διαδικτυακής πύλης και φόρουμ σχετικά με την αστική κινητικότητα, προκειμένου να διευκολυνθεί η ανταλλαγή και διάδοση πληροφοριών, βέλτιστων πρακτικών και καινοτομίας, ιδίως για την προαγωγή συστημάτων βιώσιμων μεταφορών,

14. στηρίζει την πρόταση σχετικά με την καθιέρωση ετήσιου ευρωπαϊκού βραβείου για διαδόσιμες πρωτοβουλίες και προγράμματα εξαιρετού ενδιαφέροντος στον τομέα των αστικών μεταφορών, προτείνει όμως το εν λόγω βραβείο να είναι μέρος της καθιέρωσης ενός συστήματος αντίστοιχου του Πανευρωπαϊκού «Συστήματος Γαλάζιας Σημείας», που θα απονέμεται βάσει συγκεκριμένων δεικτών, σε αστικές περιοχές με χαμηλά επίπεδα ρύπανσης και συμφόρησης,

15. στηρίζει την ανάπτυξη μιας νέας πρωτοβουλίας CIVITAS, συνιστά όμως οι μηχανισμοί για την προαγωγή και τη διάδοση της μάθησης και καινοτομίας που δημιουργούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων να αναθεωρούνται και να βελτιώνονται κατά το δυνατόν,

16. τάσσεται καταρχήν υπέρ της αύξησης των κονδυλίων για τη χρηματοδότηση του προγράμματος έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των ευφών συστημάτων μεταφορών (ITS), αναγνωρίζει όμως ότι για να επιτευχθεί η φιλόδοξη ολοκλήρωση και διαλειτουργικότητα των συστημάτων μεταφορών, πρέπει να αντιμετωπισθούν σημαντικότερες προκλήσεις,

Να ενθαρρυνθεί η βελτιστοποίηση των μεταφορικών μέσων: προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας στις αστικές περιοχές με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία

17. υποστηρίζει ένθερμα την προώθηση των ολοκληρωμένων σχεδίων αστικής μετακίνησης (σχέδια αστικής κινητικότητας) αλλά, λαμβάνοντας υπόψη τα ενδεχόμενα ζητήματα επικουρικότητας, θεωρεί ότι η ΕΕ μπορεί μεν να προωθήσει την προετοιμασία παρόμοιων σχεδίων, ενθαρρύνοντας τις ορθές πρακτικές, η απόφαση όμως για την κατάρτιση των σχεδίων είναι αρμοδιότητα των ενδιαφερόμενων πόλεων και περιφερειών, διότι θα πρέπει να συμπεριληφθούν οι ευρύτερες περιοχές μετάβασης στον χώρο εργασίας,

18. υποστηρίζει ένθερμα την πρόταση σύμφωνα με την οποία προϋπόθεση για την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και συγχρηματοδότηση των προγραμμάτων αστικών συγκοινωνιών πρέπει να είναι η ύπαρξη ολοκληρωμένων σχεδίων κινητικότητας, εκτός της προώθησης των προγραμμάτων αυτών από την ΕΕ,

19. υποστηρίζει ένθερμα την επεξεργασία κατευθυντήριων γραμμών για χρηματοδοτικά κίνητρα, στο πλαίσιο των υφιστάμενων μέσων περιφερειακής πολιτικής, υπέρ συντονισμένων εθνικών και περιφερειακών επενδύσεων, έργων και σχεδίων για τις αστικές μεταφορές και τις ευρύτερες μετακινήσεις προς τους τόπους εργασίας, εφόσον οι επενδύσεις αυτές πληρούν τους οικολογικούς και κοινωνικοοικονομικούς στόχους της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διαλειτουργικότητας μεταξύ όλων των μέσων μεταφοράς. Ακόμη, υποστηρίζει ένθερμα την καθιέρωση του ευρωπαϊκού χρηματοδοτικού μέσου στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2014-2020 που θα επιτρέπει τη συγχρηματοδότηση των Σχεδίων Αστικής Κινητικότητας, αλλά δεν θα χρηματοδοτεί σχέδια παρά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται στους περιβαλλοντικούς και κοινωνικοοικονομικούς στόχους της ΕΕ, ζητεί δε να εξετασθεί κατά πόσον είναι δυνατή η πρόωρη χρηματοδότηση για πιλοτικές πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας. Συνιστάται μάλιστα να αναζητηθούν πιο φιλόδοξα μέσα ευρύτερης χρηματοδότησης για να υποστηριχθεί η κατάρτιση Σχεδίων Αστικής Κινητικότητας, στο πλαίσιο των Συμφωνιών Αστικής Κινητικότητας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με χρήματα προερχόμενα από τον ιδιωτικό τομέα και από τοπικά, περιφερειακά και εθνικά προγράμματα,

20. επικροτεί την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τις εμπειρίες τιμολογιακής ενοποίησης (συμπεριλαμβανομένων των «έξυπνων καρτών»), θα επιθυμούσε δε να μελετηθεί περισσότερο το θέμα της διατροφικής πληροφόρησης στα αστικά κέντρα της ΕΕ· ζητά να μελετηθεί επίσης η διαλειτουργικότητα των εν λόγω «έξυπνων καρτών», ώστε στο μέλλον να μπορούν να χρησιμεύουν ως εισιτήρια που θα ισχύουν σε διάφορες αστικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

21. υποστηρίζει το αίτημα να εκπονήσει η Επιτροπή έκθεση τόσο για την εφαρμογή αστικών διοδίων και τη δυνατότητα πλαισίωσής τους με αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές, όσο και για τα οδικά διόδια για την πρόσβαση στις μεγάλες πόλεις και αστικά κέντρα. Καίτοι πολλά και πολύπλοκα τα προβλήματα του σχεδίου αυτού, είναι σημαντικά τα οφέλη που θα προκύψουν, ιδίως όσον αφορά τη συνοχή των Σχεδίων Αστικής Κινητικότητας και την πρόοδο στον τομέα της ενιαίας χρέωσης διατροπικών μεταφορών,

Αστικές συγκοινωνίες: ένας τομέας ευρωπαϊκής τεχνολογίας που θα πρέπει να συμπεριληφθεί στη Στρατηγική της Λισσαβώνας και στο Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας

22. υποστηρίζει ένθερμα ότι πρέπει να αναληφθεί μία ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα της τυποποίησης και πιστότητας του εξοπλισμού όσον αφορά την ασφάλεια, την άνεση (θόρυβος, δονήσεις κλπ.), τη διαλειτουργικότητα των δικτύων, την ευχέρεια πρόσβασης των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα, τις βιώσιμες συγκοινωνίες και τα καθαρά μηχανοκίνητα οχήματα βάσει ενός ισοζυγίου άνθρακα,

23. υποστηρίζει θερμά ότι σημαντικό μέρος των πιστώσεων που έχουν αποδεσμευτεί από το σχέδιο αναθέρμανσης της ευρωπαϊκής οικονομίας πρέπει να διατεθεί για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και έργων στον τομέα των αστικών μεταφορών τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη και μπορούν να λάβουν αμέσως χρηματοδότηση, εφόσον οι εν λόγω επενδύσεις συντελούν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών στόχων της ΕΕ,

Μεγαλύτερη συνοχή με τις λοιπές πολιτικές της ΕΕ

24. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει περαιτέρω τη συνοχή σε τοπικό επίπεδο με τις λοιπές πολιτικές της ΕΕ, όπως οι πολιτικές για το περιβάλλον, τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, τις επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές εκτός αστικών περιοχών, την αλλαγή του κλίματος και την περιφερειακή πολιτική,

25. επαναλαμβάνει το αίτημά της ότι πρέπει να θεσπισθεί σε επίπεδο ΕΕ ένας μηχανισμός ενημέρωσης όσον αφορά την πρόοδο που επιτελούν τα Σχέδια Αστικής Κινητικότητας ώστε να δίδεται το παράδειγμα σε άλλες πόλεις. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να αρχίσει με τη χρηματοδότηση από την ΕΕ μιας συγκριτικής μελέτης, με αντικείμενο πόλεις από όλη την ΕΕ και τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, τη βελτίωση του περιβάλλοντος και την παροχή πιο βιώσιμων τρόπων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των μη μηχανοκίνητων.

Βρυξέλλες, 21 Απριλίου 2009

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Luc VAN DEN BRANDE